

O mizje v gostilni pri Kovaču v Loškem potoku ob priliki, ko je g. učitelj P. Ločnik „slovu jemau“, zložilo 5-16 K; g. Janez Meze iz Gornjega Logatca (Bekovav št. 1.) 15 K; g. Anton Lomšek iz Kala (Avče) na Goriškem 70 h. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Albina Gerželj, Ljudmila Zavertanik, Ant. Stres in Janko Gerželj, vsi iz Cerknega na Goriškem; Fran Zoré iz Šmartna pri Tuhinju; Božena Kreč, Marija Goričan in Lovro Serajnik, vsi iz Prihove na Štajerskem. Bog plati!

Osebnosti na Kranjskem. Nadučitelj Jos. Franke v Št. Petru pri Novem mestu je dobil zaradi bolezní dopust in ga nadomešča Marija Grobovškova, doslej suplentinja v Dobropoljah. Interimistično vodstvo prevzame def. učiteljica Marija Azmanova. — Ivan Kren, def. učitelj v Kočevju, se je odpovedal službi.

Osebnosti na Štajerskem. Definitivno so nastavljeni na Pilštajnu dosednji pomožni učitelj Fr. Staufer, pri Sv. Duhu pri Radgoni odnotta suplentinja Ana Ciu-hova, pri Sv. Jurju na Ščavnici odnotta suplentinja Ema Cenkovičeva in pri Št. Lovrencu nad Mariborom Adelh. Wanturjeva, doslej suplentinja v Vitanju.

Solske vesti s Koroškega. V seji c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 27. marca 1908 je bil imenovan za nadučitelja v Domalah učitelj Tomaž Blum v Maloše, za nadučitelja v Gradencu učitelj Mihael Kropf na Rudi in za učitelja v Čačah učitelj Gustav Srebrnik v Podgorjahu. — Premišten je učitelj Ludvik Primoschitz iz Domačal v Celovec. — Razpisana so sledeča mesta: Enorazrednica v Slov. Plajberku. Znanje slovenščine se zahteva. Učiteljsko mesto na tri-razrednici v Skočidolu za učitelja.

Pletarsko šolo ustanavljajo v Sturji na Vipavskem. Koristno bi bilo, da pride kmalu do ustanovitve.

Katehetski sestanek v Spljetu bo 4. in 5. septembra t. l. Udeležje se ga dalmatinski veroučitelji srednjih, meščanskih in ljudskih šol. Predaval bo pomožni škof V. Palunko.

Umrla je dne 15. t. m. učiteljica v Poljanah nad Skofjo Loko gospodična Evgenija Pader. Pogreb je bil v petek, 17. t. m. ob 6. uri pop. v Škofji Loki.

Umrl je dne 9. t. m. po dolgi in mučni bolezni zopet eden najboljših naših prijateljev in podpornikov, g. Peter Mayr, veleposesnik in gostilničar v Kranju. Za šolo in učiteljstvo se je vedno vnemal in rad zahajal v učiteljske družbe, zato pa mu je tudi učiteljstvo rado vračalo milo za drago in posečalo ob svojih sestankih le njegovo gostilnico, kjer smo se čutili kot v domači hiši. Posebno pa je bil še naklonjen našemu „Učiteljskemu konviktu“, čigar prvi pokrovitelj je bil že ob postanku društva l. 1895. in nam kot drugega pokrovitelja v Kranju pridobil svojega prijatelja, odnottnega pred letom dni tudi že umrlega veleposesnika g. Karla Florjana. Bil je tudi vester poverjenik konviktovih „krajcarskih knjižnic“, na katere je zbiral in sam še mnogokrat dodal lepe zneske za to naše prepotrebno društvo. Kot sin stare narodne hiše je bil iskren rodoljub in rad podpiral vsa narodna in dobrodelna društva. Bil je mestni odbornik, član ravnateljstva mestne hranilnice, častni član „Sokola“, mnogoletni odbornik „Čitalnice“ in režiser čitalniških iger, večletni marljivi tajnik gasilnega društva itd. Da je v letih najhujšega nemškutarskega pritiska ob volitvah v deželni zbor ohranilo mesto Kranj edino svoje narodne lice, je bila nemala zasluga pokrovnikov in njegovega prej imenovanega umrlega prijatelja Karla Florjana. Takih mož bi bilo treba našemu narodu in takih prijateljev našemu učiteljstvu; zato pa ostane med nami njegovo ime v najblajšem spominu. Počivaj mirno, blaga duša, v zemlji domači, ki si jo tako iskreno ljubil!

15.000 kron je dovolila kranjska hranilnica („Sparkasse“) nemški šoli na Jesenicah. Radovedni smo, kje leže akti za ustanovitev, oziroma za zidanje novih šol na Jesenicah in Savi!

Kraj. šol. svet v Radovljici je prešel v napredne roke. Volitev novega kraj. šol. sveta, ki se je vršila dne 14. t. m. ob 11. uri dopoldne je značilna. Od 28 odbornikov volilcev občin Lancovo, Lesce, Predlog in Radovljica je volilo 25, oziroma 26 listo naprednih kandidatov, a lista starih radovljiških konservativcev je dobila 3, oziroma 2 glasa. Voljeni so: Gogala Josip, Vogelink Tomaž, Mulej Valentin, Pogačnik Josip in dr. Vilfan Janko. Namestnika pa: Fürsager Leopold in Kunstelj Rudolf. — O zanimivih zaprekah te volitve izpregovorimo prilično v posebnem članku, ki bo zanimiv v mnogih oziirih.

Iz seje c. kr. okraj. šolskega sveta radovljiškega, ki se je vršila dne 8. aprila t. l. ob 4. uri popoldne. Predsednik naznanja, kar se je ukrenilo ex praesidio, namreč da se je nastavilo nekaj suplentinj in dalo nekaj dopusta. — Sklene se dalje, ugoditi c. kr. dež. šol. svetu, da razpiše nadučiteljsko mesto v Kropi. Glede razširjave tri-razrednice v štiri-razrednico se sklene, da se razširi sedanje šol. poslopje toliko, da se dobe primerni prostori za štiri-razrednico. — Vlogi krajnega šol. sveta v Kranjski gori se ugodí le toliko, da se po-

čaka samo še letos z razširjavo tamošnje dvorazrednice, a v principu se izreče c. kr. okr. šol. svet za razširjavo. — Priporočajo se sledeče petletnice: Ani Zevnik — Gorje III. s 1. aprilom 1908; Ani Božič — Kamna gorica I. s 15. avgustom 1907, Ign. Laberniku — Leše I. s 20. jan. 1908, Mart. Humku — Boh. Bistrica III. s 1. marcem 1908, Gisel Eisenhart — Bela peč II. s 1. febr. 1908. — S toplim priporočilom se odstopita dve prošnji za denarno podporo c. kr. dež. šol. svetu. Priporočí se dalje uvedbo nerazdeljenega celodnevne pouka v Ratečah, a ugovarja se enaki prošnji kraj. šol. sveta Lesce z opazko, da se stori vse potrebno, da se ta šola razširi v dvorazrednico že s prihodom šol. letom. Odobri se dnevni red okr. učit. konference za l. 1908., kakor ga je sestavil stalni odbor v svoji zadnji seji. Odobre se slednji inšpekcijska poročila ljudskih šol. Ovisi in Kropa kakor tudi ono ponavljalne šole v Gorjah. —a.

Glavno letno poročilo o ljudskem šolstvu na Kranjskem za leto 1907 izide letos tiskano. C. kr. deželni šolski svet je pozval vsa šolska vodstva, naj glavno poročilo takoj naroče za lokalne učiteljske knjižnice. Cena vsakemu izvodu 1 K.

Drugi roditeljski sestanek v Št. Jerneju na Dolenjskem. Ogromna udeležba. Velika šolska soba je natlačeno polna; ljudje stoje po hodniku. Roditeljski sestanek otvori tov. nadučitelj Trost. Kot prvi predavatelj nastopi obče priljubljeni zdravnik g. dr. Bela Česarek, ki govori o temi „Najhujši sovražniki“. V poljudnem, s finim humorjem prepojenem govoru je slikal g. zdravnik najhujše sovražnike človeštva nalezljive bolezni. Preprosto in razumljivo je kazal bojna sredstva proti raznim bakterijam s posebnim ozirom na škrlatice, ki je grozno razsajala v Št. Jerneju. Njegov govor je naredil najboljši vtis in izval viharno odobravanje. Prosimo g. zdravnika, da nam pri prihodnjih sestankih ne odreče svojega sodelovanja. Drugo točko „Potovanje v Pariz“ je mojstrsko rešil tov. Zagorec, nadarjen in jako marljiv učitelj, ki pa mora, nameščen na paralelki, na splošno obžalovanje oditi iz Št. Jerneja, da postane drugod definitiven. Tako izgubljajo na Kranjskem šole zaradi nesrečnih paralelek svoje najbolje učne osebe. Z zadnjo točko „Napoleonove vojne“ je zaključil tov. nadučitelj Trost sestanek, spominjajoč se v navdušenih besedah našega dobrega cesarja, ki obhaja letos 60 letnico svojega vladanja. Krepi živio-klici so zaorili po šolskem poslopju, in občinstvo se je razhajalo zadovoljno, da je videlo in slišalo zopet nekaj lepega in koristnega. Med mnogobrojnimi udeležniki nam je posebno omeniti narodnih dam iz Kostanjevice, ki so se skoraj polnoštevilno udeležile tega sestanka. Bodi vam na tem mestu, čestite dame, izrečena najlepša zahvala za vaše simpatije do šole in učiteljstva ter vaše rodoljubno delovanje na polju ljudske prosvete!

Prvi izkaz doneskov za spominsko ploščo Strmšk. Darovali so gg. E. Slane, nadučitelj pri Sv. Bolenku, 5 K; Dr. J. Hrašovec, odvetnik v Celju, 5 K; D. Lesjak, učit. v Rušah, 3 K; R. Mencin, učit. pri Sv. Petru nize Maribora, 2 K; J. Zemljan, učiteljica na Igu, 2-50 K; A. Gradšnik, nadučit. v Polju, 3 K; M. Kožuh, učit. v Konjicah, 2 K; J. Bertok, naduč. 1 K, E. Šauli, učiteljica 0-50 K, oba v Lazaretu pri Kopru; F. Jurkovič, nadučitelj, 2 K, I. Dobelak, učit., 15 K, F. Ferline, učit., 10 K, H. Sumer, učit., 10 K, vsi v Šmarju; J. Stritar, nadučit., 5 K, D. Debelak, učiteljica, 5 K, oba pri Sv. Vidu; A. Brezovnik, nadučit. v p. v Vojniku, 2 K; J. Hribnik, šol. vodja, 5 K, O. Fink, učiteljica, 5 K, A. Zavašnik, učiteljica, 5 K, kraj. šol. svet 10 K, pri Sv. Petru na Medvedovem selu; J. Spritzer, naduč. pri Sv. Marjeti, 10 K; dva gospoda v Mariboru po J. Spritzerju, nadučit. pri Sv. Marjeti, 2 K; V. Zurnan, posestnik, 1 K, K. Pažon, stud. iur., 1 K, L. Boezija, stud. iur., 1 K, vsi pri Sv. Križu. Skupaj: 118 K.

Šmarje pri Jelšah, dne 13. aprila 1908. H. Sumer.

Tajna kvalifikacija na Štajerskem. Štajerski „Lehrerbund“ je pred nekaj meseci vložil obširno in dobro utemeljeno prošnjo na deželni šolski svet, naj se tajna kvalifikacija učiteljstva odpravi. O uspehu te prošnje bomo svoječasno poročali.

Čebelarški shod v Št. Janžu v Rožu na Koroškem se vrši velikonočni ponedeljek ob 4. uri pop. pri Tišlerju. Na shodu predava zastopnik osr. čebelarkega društva iz Ljubljane tov. Ant. Likozar.

Otrok zgorel. V Gorjuši pri Bledu je zgorela 4letna hči zakonskih Kovačičev. Prišla je preblizu ognja, ki ga je napravila mati za hišo. — Učiteljstvo naj pri vsaki priliki opozarja starše, da naj pazijo na otroke in ogenj. Za to je prilika zlasti pri roditeljskih sestankih.

Iz Cerkelj pri Krškem nam pišejo: Roditeljski sestanek na tukajšnji štirirazrednici se je vršil dne 5. aprila. — Vabilu šolskega vodje se je odzvalo toliko ljudi, da je bila prostorna šolska soba natlačeno polna. Po običajnem pozdravu in nagovoru domačega nadučitelja E. Bohinca, ki je vnovič opozarjal starše na važnost učiteljskih sestankov, je predaval tovariš nadučitelj Ivan Malnarič iz Sv. Križa o „slepi materini ljubezni“. Podal je s

poljudnimi besedami velike napake pri domači vzgoji ter z izbranimi prilikami kazal na veliko gorje, ki ga je neštokrat zakrivila mati v svoji prevroči ljubezni do svojega ljubljence. Temu je sledilo predavanje gosp. c. kr. okrajnega šolskega nadzornika Lj. Stiasnyja: „Potovanje do severnega večnega ledu“. G. nadzornik, ki je delaven in vnet za povzdigo šolstva ter naobrazilo ljudstva, je pohitel k nam ter opisal v velezanimivem govoru severne kraje, ki jih je pretečeno leto sam prepotoval, tamošnje ljudstvo in njih odnašaje. Predavanje se je pojasnjevalo z mnogimi krasnimi skiop-tiškimi slikami. Vsi predavatelji so želi obče priznanje in zahvalo. Tako je tudi ta sestanek uspel v splošno zadovoljnost. Sestanka se je udeležilo tudi 15 sosednih učiteljev in učiteljic ter mnogo drugih gostov, ki so se po sestanku zbrali v lep krožek, kjer se je pred vsem izražalo veselje nad zopetnim imenovanjem učiteljstvu tako naklonjenega in priljubljenega c. kr. okrajnega šol. nadzornika, Lj. Stiasnyja.

Slovensko dijaštvo v Pragi je imelo 29. pret. m. protestno zborovanje, na katerem je govoril o slovenski vseučilišni zadevi jurist J. Pučnik, rekoč med drugim, da se je zadovoljil drž. poslanec Korošec pri debati o proračunu glede vseučilišč z golo resolucijo, ki pa se ne dotika naših striktnih zahtev. Sprejeta resolucija ostro obsoja nastop slovenske delegacije, da si je dala vezati roke ter je zamolčala slovenske že tolikrat formulirane zahteve, ter zahteva od delegacije, naj vsaj pri razpravi o srednjem šolstvu izpolni svojo dolžnost.

Solsko zdravstvo.

Zobne krtačice za učence. V predmestju Friedenau pri Berlinu je nasetoval šolski zdravnik, da se nabavijo učencem zobne krtačice na občinske stroške. Učenci bi se na ta način privadili, da bi pazili na svoje zobe. Učencem bi se krtačice razdelile s priporočilom, da naj jih pridno rabijo. Dobili bi jih tudi otroci imovitejših staršev.

Odbor morskoga zdravilišča v Gradcu sprejme letos brezplačno 50 škrofuloznih otrok z Goriškega v starosti 6 do 12 let. Prošnje naj se vlagajo do 15. maja v mestu Gorici potom municipija, na deželi potom okr. glavarstev. Priložiti je domovinski list, zdravniško izpričevalo, izpričevalo o cepljenih kozah in ubožni list.

Razgled po šolskem sveut.

— **Italijanski dijaki v Trstu.** V Milanu se je sestavil dijaški odbor, ki zastopa odposlance raznih italijanskih vseučilišč. Ta odbor hoče prirediti izlet dijakov v Benetke, Trst, Istro in na Reko.

— **Ruska gimnazija v Pragi.** „Novo Vreme“ poroča, da namerava ravnatelj zasebne gimnazije v Kijevu, H. Petr, v Pragi ustanoviti rusko gimnazijo in da se pri vladi zanj zavzema dr. Kramar.

— **Abstinenca pri dijaštvu.** Češko dijaštvo je osnovalo organizacijo, ki bo delovala proti pogubnim posledicam nezmernega uživanja alkohola.

— **Malorusko vseučilišče.** Kakor poročajo listi, nameravajo v Przemyslu ustanoviti malorusko vseučilišče.

— **Za profesorski pokojninski zakon** je podaril ameriški milijardar Carnegie 25 milijonov frankov. S tem darom so dosegle Carnegiejeve ustanove 750 milijonov kron.

— **Ugodnost za učiteljstvo.** Parobrodno društvo „Dalmacija“ je dovolilo na svojih parnikih učiteljem in učiteljicam znižano vožnjo.

— **Štipendije za obrtne šole za Istrane.** Naučno ministrstvo podeli v šolskem letu 1908/09 več štipendij dijakom državnih, obrtnih in podobnih šol, kakor so učiteljšča za tkalsko obrt, c. kr. strokovne šole za posamezne obrti, šole za zgradbene in rokodelske umetnike itd. Prošnje je vložiti pri namestništvu v Trstu do 15. maja t. l.

— **„Legina“ šola v Banjolah v Istri** ima na papirju 36 učencev, v resnici pa obiskuje šolo le deset otrok. Učitelj Corradini se je odpovedal službi. Šola bodo menda zaprli, kakor se je pred letom dni zgodilo šoli v Raklju. Za take šole žrtvuje siromaška Istra na leto po 10.000 K.

— **Slovenska kmetijska šola na Spodnjem Štajerskem** se ne bo kmalu otvorjena. Dežela daje Pisančevo veleposestvo za eno leto v najem — torej pred l. 1910. še ni misliti na slovensko kmetijsko šolo na Spodnjem Štajerskem.

— **Sedemdesetletnico** je praznoval 2. aprila vseučiliški profesor dr. Josip Kalousek v Pragi.

— **Madjarske šole na Hrvaškem.** Madjarsko šolsko društvo „Julian“ namerava v Oseku ustanoviti madjarsko šolo, dasi je tam le malo madžarskih družin. Šola pojde torej na lov na hrvaške otroke.

— **Zagrebska vseučiliška knjižnica** zopet odprta. Dne 30. marca so zopet odprli vseučiliško knjižnico v Zagrebu ter jo stavili dijaštvu na razpolago. Istega dne popoldne so odprli tudi glavna vrata vseučilišča. Akademski senat je imel sejo. Sklepi niso znani.

— **Nove šole na Ruskem.** V dumi je predložilo 94 poslancev načrt, naj se iz proračuna sv. sinode za l. 1908 dovoli 4 milijone rubljev za nove cerkvene šole. Ko je govoril k predlogu poslanec Puriševič ter napadel predsednika, je predsednik predlagal, naj se govornik izključi is seje. Predlog je obveljal.

— **Nemški otroški vrtec v Pulju.** „Polaer Tagblatt“ dela propagando za nemški otroški vrtec, ki ga ustanovi v Pulju tamošnja ženska in moška podružnica „Südmarke“. Imenovani list prosjači za prispevke, češ, da ustanovitev nemškega vrtea nima nič opraviti s politikom. Če je le res!

— **Za šolo v Wildalpu na Štajerskem** hoče prispevati dunajski občinski svet 5000 K, če da štajerski verski zaklad vsaj polovico navedene vsote.

— **Preosnova pouka za enoletno prostovoljstvo.** Vojaška oprava bo pouk za enoletne prostovoljce preosnovala. Zmanjšala se bo teorija in polagala večja važnost na praktično izvežbanje. Že med osem tedensko rekrutno izvežbo se bodo nekateri teoretiški predmeti poučevali. S tem in z zmanjšanjem teoretiške učne vsebine v drugi izurbeni dobi se bo doseglo, da se bo poučevanje lahko zaključilo sredi marca. Nato se bodo prostovoljci 4 do 6 tednov vadili v posebnih oddelkih na posebnih vežbališčih. Šele nato bodo prideleni svojim stotnijam. Izjema v tem ozirom bo le pri konjenici, kjer odidejo prostovoljci po drugi učni dobi takoj k eskadronom.

— **Slovenska kmetijska šola v Št. Juriju ob južni železnici.** V poljedelskem ministrstvu so se jako začudili vesti, da deželni odbor zavlačuje ustanovitev slov. kmet. šole v Št. Juriju. Država je svoj prispevek že pripravila in se lahko vzdigne vsak čas. — Tudi deželni odbor se je menda premislil in stavba šole je bila že razpisana do dne 15. t. m. Upamo, da odslej ne bo nobenega vzroka več za pritožbe.

— **Graško vseučilišče** je štelo v minulim zimskem tečaju 2063 slušateljev (leta 1906/07 do 2074), in sicer je bilo med temi 952 juristov, 365 medicincev in 658 filozofov.

— **Malorusko vseučilišče.** „Glos Przemyslskie“ poroča, da je baje za novo malorusko vseučilišče že določeno mesto Przemysl. Ali kakor se govori, noče vlada nikakor pristati, da se osnuje malorusko vseučilišče, kjer se boji spopadov med Poljaki in Malorusi.

— **Na „nemški“ realki v Gorici** je bilo 1907. l. 234 Lahov, 129 Slovencev in 55 — petinpetdeset — Nemcev. Živela enakopravnost!

— **Ljudskošolskih učiteljev in učiteljic** je v Združenih državah Severne Amerike nad 500.000, in sicer učiteljev je 1/3, a učiteljic 2/3. Šolarjev je okrog 16.000.000, a izdatki za šolstvo znašajo povprečno na leto 1.300.000.000 kron.

— **Šolstvo v Novem Yorku.** Ljudskih šol ima to svetovno mesto 629, a mestni zastop je sklenil sezidati 75 novih šol v vrednosti 130.000.000 kron. V te šole pohaja 688.805 šolarjev, ki jih poučuje 16.265 učnih oseb. Učiteljske plače dosegajo malenkost 85.000.000 kron. Šolskih nadzornikov je pa ravno 100.

— **Šolstvo v Bosni in Hercegovini** l. 1905/6. V tem letu je bilo po uradni statistiki 337 ljudskih šol, in sicer 253 javnih, ki jih vzdržujejo verske občine, in sicer 70 pravoslavnih, 31 katoliških, 10 protestantovskih in 1 hebrejska. Nanovo je bilo ustanovljenih 10. Šolarjev je bilo v tem letu 33.598, in sicer 13.597 pravoslavnih, 13.841 katoliških, 5903 mohamedanskih, 1340 hebrejskih, a 518 drugih veroizpovedanj. — Srbskih šol je 22, kjer poučuje 22 učiteljev in 11 učiteljic.

— **Šolstvo na Ruskem.** Na Ruskem pride na 1000 prebivalcev 42 učencev višjih šol in višjih gimnazij, na Srbskem istotako, na Romunskem 50, na Laškem 84. Grško in Bulgarija po 96, Špansko 107, Belgija 125, Dansko 132, Avstrija 140, Francija 143, Švedska 146, Nemčija 147, Angleška 150, Norvežija 153, Švica 154, Holandija 160. — Na Ruskem pride na 190.000 prebivalcev ena srednja šola, nižje stoji Srbija (131.000) in Bulgarija (150.000). vse druge države stoje bolje, najbolje pa Švica, Belgija in Norvežija, kjer pride ena srednja šola na 26.000 prebivalcev. Rusija ima 8 vseučilišč, vsako vseučilišče za 23 1/2 milijona prebivalcev. Avstrija ima 11 vseučilišč, na vsako pride 4 in pol milijona ljudi, Bulgarija ima 8.750.000 prebivalcev in eno vseučilišče. Nemci imajo 22 vseučilišč, na 3 1/2 milijona prebivalcev eno, a v Švici je že na 475.000 duš eno vseučilišče. Na Ruskem jih na 1000 rekrutov 620 ne zna brati in pisati, nižje stoji še Rumunija, kjer jih je na 1000 rekrutov 690 analfabetov in na Srbskem 796. Na Laškem ne zna na 1000 rekrutov 307 brati in pisati, na Grškem 300, v Avstriji 222, v Belgiji 83, na Francoskem 40, na Holandskem 31, na Angleškem 10, v Švici 4 in pol, na Danskem 2, v Švediji 0-8, na Nemškem 0-4.

— **20letnica prve slovenske šole v Trstu.** Dne 4. vinotoka l. 1888. je dobila družba sv. C. M. dovoljenje od tržaškega namestništva, da sme odpreti pri sv. Jakobu v Trstu enorazrednico s slovenskim učnim jezikom, in 15. vinotoka l. l. se je otvorila prva slovenska šola v Trstu. Leta 1893. ji je bila podeljena